

Konkurrera med kvalitet

– studieavgift för utländska studenter

FAKTABLAD

Utbildningsdepartementet

U10.001 • Februari 2010

I propositionen **Konkurrera med kvalitet – studieavgifter för utländska studenter** (prop. 2009/10:65) föreslår regeringen att högskoleutbildning ska vara avgiftsfri för den som är svensk medborgare, medborgare inom EU/EES eller Schweiz. Vidare gör regeringen bedömningen att medborgare från övriga länder, s.k. tredjelandstudenter, ska betala en avgift för sin högskoleutbildning med start från höstterminen 2011. Regeringen vill att svenska högskolor ska konkurrera med kvalitet, inte med avgiftsfri utbildning.

Avgiftsfritt för medborgare i Sverige och EU/EES

Sverige har en lång tradition av avgiftsfri, skattefinansierad högskoleutbildning. Utbildning ger människor möjlighet att utforma sina egna liv och påverka sin livssituation, och har därmed ett stort individuellt värde. Men högre utbildning är också strategiskt viktig för vår gemensamma framtid. Sveriges förmåga att bevara och utveckla välfärden är till mycket stor del beroende av vårt lands förmåga att hantera kunskap. En välutbildad befolkning är helt central för ett land som vill hävda sig i den allt starkare globala konkurrensen.

Regeringen föreslår därför att det i högskolelagen införs en bestämmelse om att högskoleutbildning ska vara avgiftsfri för den som är svensk medborgare, medborgare i EU/EES eller Schweiz. Detta är länder vars medborgare Sverige har åtagit sig att behandla på samma sätt som svenska medborgare.

Sverige på den globala utbildningsmarknaden

Antalet studenter som söker sig över nationsgränserna för att studera har ökat kraftigt under de senaste tio åren över hela världen. Antalet inresande studenter till Sverige har trefaldigats sedan 1999 och utgör drygt åtta procent av samtliga studenter i Sverige. Intresset har ökat särskilt från länder utanför Europa. Inför höstterminen 2009 kom 120 000 ansökningar från studenter från länder utanför EU/EES.

I dag finns en fullt utvecklad global utbildningsmarknad, på vilken Sverige och svenska universitet och högskolor är aktörer. Svenska universitet och högskolor konkurrerar redan idag med utländska lärosäten. Regeringen anser att våra universitet och högskolor i fortsättningen bör konkurrera på samma villkor som utländska lärosäten i de länder Sverige vill jämföras med. Sverige är i dag ett av mycket få länder som erbjuder gratis utbildning för samtliga utländska studenter. Inom EU är avgifter för studenter från länder utanför EU, s.k. tredjelandstudenter, det vanliga.

Svensk högskoleutbildning ska konkurrera med hög kvalitet och goda studiemiljöer, inte med gratis

utbildning. Eftersom svenska universitet och högskolor inom många områden utmärks av hög kvalitet och goda utbildningsmiljöer finns goda möjligheter att lärosätena framgångsrikt kan konkurrera på en global utbildningsmarknad.

Att införa studieavgifter för tredjelandstudenter ger också universitet och högskolor möjlighet att arbeta mer strategiskt med rekryteringen av dessa studenter.

Avgifter för studenter utanför EU/EES införs från 2011

Utländska studenter är en tillgång för svensk högre utbildning. De bidrar till att stärka den internationella miljön och mångfalden vid svenska universitet och högskolor. Antalet tredjelandstudenter i den svenska högskolan har ökat i snabb takt. Kostnaderna för dessa har därmed också ökat. Även om tredjelandstudenterna för med sig mycket positivt till svensk högskoleutbildning är det inte skäl nog för att utan begränsningar erbjuda skattefinansierad avgiftsfri utbildning till alla utländska studenter. Svenska skattemedel bör i första hand täcka behovet av utbildning för svenska medborgare.

Regeringen anser därför att medborgare från länder utanför EU, EES och Schweiz, s.k. tredjelandstudenter, ska betala en avgift för sin högskoleutbildning med start från höstterminen 2011. Alla som påbörjat en utbildning före dess bör få slutföra den utbildningen i normal studietakt utan att betala studieavgifter.

Avgifterna införs för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Utbildning på forskarnivå kommer även i fortsättningen vara avgiftsfri även för tredjelandstudenter.

Samtliga tredjelandstudenter bör inte omfattas av avgifterna. Personer som bedöms ha stark anknytning till Sverige, har permanent uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd i Sverige av annat skäl än studier bör behandlas på samma sätt som svenska medborgare, och därmed kunna genomgå högskoleutbildning utan att betala studieavgift.

Studieavgifternas utformning

Universiteten och högskolorna avses själva bestämma studieavgifternas storlek, utifrån principen om full kostnadstäckning. Hur hög studieavgiften blir kommer alltså att bero på utbildningarnas utformning.

Hela eller en del av studieavgiften bör betalas i förskott för att en avgiftsskyldig student ska få påbörja utbildningen. Intäkterna från studieavgifterna bör disponeras av universitet och högskolor. Samtidigt som avgifterna införs avses de statliga anslagen till grundutbildningen att minskas successivt. De medel som dras in kommer att användas till andra angelägna satsningar på högre utbildning, som ökad kvalitet i utbildningen.

Stipendier och information till tredjelandsstudenter

Svenska universitet och högskolor ska ha fortsatt goda möjligheter att rekrytera högt kvalificerade studenter från hela världen. Målsättningen är att kvalificerade studenter ska välja svensk högskoleutbildning. I många länder erbjuds stipendier till kvalificerade tredjelandsstudenter och regeringen anser att stipendier bör erbjudas även vid svenska lärosäten. Stipendier är ett viktigt strategiskt verktyg för universitet och högskolor när de ska konkurrera på en global utbildningsmarknad. Universitet och högskolor bör också i framtiden långsiktigt bygga upp egna stipendiemedel för dessa studenter. Som komplement till redan existerande program anser regeringen att två nya stipendieprogram bör inrättas för att ytterligare öka svensk högskolas attraktionskraft.

Ett stipendieprogram som omfattar 30 miljoner kronor om året ska riktas till särskilt kvalificerade studenter från länder som Sverige har långsiktigt utvecklingsarbete med och ska därmed täcka både levnadskostnader och studieavgiften. Stipendierna ska fördelas via Svenska institutet.

Det andra stipendieprogrammet som riktar sig till särskilt kvalificerade tredjelandsstudenter från övriga länder utanför EU och EES ska inte täcka levnadskostnader, utan enbart studieavgiftskostnader. Från och med 2012 ska programmet omfatta 60 miljoner kronor och stipendierna ska fördelas via en myndighet till universitet och högskolor som sedan distribuerar stipendierna till studenter.

Universitet och högskolor är ansvariga för att informera om sina egna utbildningar, både inom Sverige och internationellt. I samband med studieavgifternas införande är det viktigt att informera om Sverige och svensk utbildning som en helhet. Idag har Svenska institutet ansvaret för att förmedla bilden av Sverige och svensk högre utbildning utomlands. Inför avgifternas införande förstärker regeringen resurserna till Svenska institutet för att tydligare informera om Sverige som utbildningsnation.

När studieavgifter införs finns en risk att antalet tredjelandsstudenter minskar. Genom ett aktivt arbete med information, rekrytering och mottagande av tredjelandsstudenter kan minskningen motverkas och dessutom ge nya strategiska möjligheter för svenska lärosäten och för Sverige som utbildningsnation.

REGERINGSKANSLIET

Utbildningsdepartementet

10333 Stockholm • tfn växel 08-405 10 00

Frågor om sakinhållet besvaras av Mikaela Staaf, tfn 08-405 43 13 eller Albin Gaunt, tfn 08-405 19 00. Fler exemplar av faktabladet kan beställas från Utbildningsdepartementet, tfn 08-405 10 00. Regeringens webbplats: www.regeringen.se Tryckt av Grafisk Service, Januari 2010. Faktabladet är producerat av Utbildningsdepartementet. Artikelnr. U10.001